

СХВАЛЕНО

Рішенням педагогічної ради
Володимир-Волинської
спеціальної школи
від 31.08.2022 р. протокол №1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Т.в.о. директора
Володимир-Волинської
спеціальної школи
_____ Б.Я.Гудим

Освітня програма

Володимир - Волинської спеціальної школи

Волинської обласної ради

на 2022-2023 навчальний рік

**Освітня програма
Володимир-Волинської спеціальної школи
Волинської обласної ради**

**I ступінь
ПОЧАТКОВА ОСВІТА**

Володимир-Волинська спеціальна школа Волинської обласної ради забезпечує конституційне право дітей з особливими освітніми потребами на здобуття певного освітнього рівня шляхом спеціально організованого освітнього процесу в комплексі з соціальною реабілітацією, психолого-педагогічною та корекційно-розвитковою роботою, в тому числі професійної орієнтації та підготовки, реалізації державних програм щодо розвитку здібностей здобувачів освіти; створює оптимальні умови для соціально-психологічного супроводу усіх учасників освітнього процесу, забезпечує підтримку дитини в освітньому просторі шляхом надання спектру якісних додаткових послуг відповідно до потреб громади.

З урахуванням особливостей психофізичного розвитку дітей заклад організовує освітню діяльність для дітей з інтелектуальними порушеннями (у тому числі діти з РАС та синдромом Дауна).

Реалізація освітньої програми для дітей з інтелектуальними порушеннями здійснюється через початкову освіту, призначенням якої є спеціальне навчання і виховання дітей із порушеннями розвитку молодшого шкільного віку, а саме: корекційний розвиток пізнавальної, емоційно-вольової сфер, позитивних та фізичних якостей особистості; формування соціальної компетентності, уміння налагоджувати доброзичливі стосунки з людьми різного віку та статі, виконувати різні соціальні ролі, вміння володіти власним тілом, орієнтуватись у власній зовнішності та стані здоров'я, що дає можливість значній частині з них продовжити навчання й надалі.

Основним засобом реалізації призначення загальноосвітнього закладу є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм. У той же час заклад має у своєму розпорядженні додаткові засоби реалізації свого призначення, а саме:

- уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють формуванню у дітей та молоді високоморальних якостей, патріотичної та громадянської свідомості, ціннісних орієнтирів;
- забезпечення можливості щодо вибору діяльності, до якої здобувач освіти проявляє зацікавленість, створення необхідних передумов для прояву його здібностей через зайнятість у гуртках;
- організація навчальної діяльності, інтеграція навчальної та позакласної діяльності з урахуванням потенційних можливостей кожного учня;
- проведення широкого спектру корекційно-розвиткових занять.

Освітня програма Володимир-Волинської спеціальної школи Волинської обласної ради (далі – Освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами (для дітей з порушеннями слуху та дітей з інтелектуальними порушеннями), (далі – Державний стандарт).

У 2022-2023 навчальному році освітній процес у спеціальному закладі освіти, в якому здобувають освіту діти з особливими освітніми потребами, організовується відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», інших актів законодавства та освітньої програми (освітніх програм) закладу освіти, пов'язаних із запровадженням правового режиму воєнного стану та запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Освіта дітей з порушеннями інтелектуального розвитку – це достатньо складний процес їхньої інтеграції в суспільство. В сучасному освітньому вимірі, за якого відбувається перегляд традиційних вимог до освітнього процесу, освіта переслідує триєдину мету: створення оптимальної освітньої зони розвитку компенсаторних зон при порушеному розвитку; корекція порушеного розвитку та створення оптимальних умов його підтримки (всупереч регресивній природі будь-якого порушення розвитку); забезпечення соціальної адаптації дітей з порушеннями шляхом створення оптимального навчального та корекційно-розвивального середовища в умовах спеціального закладу освіти – що значно ускладнює її реформування та модернізацію.

Особлива місія освіти покладається на молодший шкільний вік, оскільки як у дітей з типовим психічним та фізичним розвитком, так і в дітей з його порушеннями на цьому віковому етапі активно відбувається розвиток психічних функцій, що забезпечать подальшу активність дитини та її інтеграцію в суспільство. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку – особлива в цьому розумінні група школярів. Як відомо, їх розвиток потребує постійної системи психолого-педагогічного та соціального втручання, першочергово з упередження регресивних, іноді незворотних, тенденцій. Відповідно, для цих дітей освіта розпочинається вже з народження.

У системі початкової загальної освіти відбувається формування чотирьох основних сфер дитини, оскільки домінування формальних дисциплін в освіті на цьому етапі не є випадковим. Саме молодший шкільний вік є сенситивним для опанування формальними дисциплінами, результатом якого є формування операцій логічного мислення, світогляду, мовленнєвої та комунікативної діяльності, естетичних уявлень та смаків. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку, в котрих спостерігається автентична їхньому розвитку динаміка появи цих новоутворень, вимагають підсиленої кваліфікованої системи супроводу, допомоги та патронату, оскільки будь-яке новоутворення для цих дітей є достатньо складним навантаженням на їх розвиток загалом.

Відповідно й їх освіта носить корекційно-розвивальний характер, який у цьому контексті характеризується ознаками підсилення психолого-педагогічних зусиль в межах навчального процесу. Поряд з цим, особливого значення набуває не тільки забезпечення корекційно-розвивальної складової в межах реалізації навчальних дисциплін освітніх галузей, але й корекційно-розвивальна спрямованість усього навчального процесу. Йдеться про запровадження корекційно-розвивальної роботи.

У Державному стандарті початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами корекційно-розвиткова робота визначається як система заходів з надання своєчасної, ситуативної чи (або) довготривалої психолого-педагогічної допомоги (підтримки) дітям з особливими освітніми потребами у системі навчально-виховного процесу [Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами»].

Корекційно-розвиткова робота забезпечує розвиток мовлення (формування вимови і мовлення), слухового, зорового, дотикового сприймання, пізнавальних процесів, комунікативної діяльності з метою корекції первинних і вторинних відхилень у розвитку учнів. Її призначення – удосконалення чи (або) подолання труднощів предметно-практичного навчання, зокрема ритміки, соціально-побутового, просторового орієнтування, створення сприятливих умов для здобуття повної загальної середньої освіти, професійно-трудової підготовки, подальшої соціалізації учнів.

У психологічному та соціальному контекстах корекційно-розвивальна робота представляє собою комплексний вплив на різні сторони розвитку дитини із психофізичними вадами, усунення недоліків та розвиток пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, фізичних моторно-рухових якостей, мовлення, особистості дитини, її поведінки. Також у Державному стандарті початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами визначена мета корекційно-розвиткової роботи з дітьми з розумовою відсталістю – психосоціальний розвиток та корекція психофізичних порушень дітей з інтелектуальними порушеннями. Окреслено основні завдання корекційно-розвиткових занять, серед яких:

- формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекція всіх психічних процесів, сприяння психологічній адаптації та соціальній реабілітації дітей;
- розвиток та подолання порушень мовлення (усного та писемного), дихання та голосу у дітей, попередження можливих вторинних розладів;
- корекція та компенсація вад фізичного розвитку, загальної та дрібної моторики учнів;
- корекція рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи за ступенем мускульних навантажень, темпу рухів, підпорядкування рухів музиці.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: корекція психосоціального розвитку; корекція вад мовлення (логопедичні заняття); лікувальна фізична фізкультура; ритміка.

Таким чином корекційно-розвивальні програми, що забезпечують реалізацію цієї форми педагогічного впливу на дитину в системі освіти розроблено відповідно до системного, діяльнісного, компетентнісного та особистісного підходів з домінантністю корекційно-розвивального характеру використання основних положень цих підходів. Програми максимально зорієнтовані на засади міждисциплінарного підходу та міждисциплінарних зв'язків як першооснов до реалізації програм розвитку компенсаторних зон дітей та корекцію його порушених зон. Основними принципами змістової та технологічної складових програм є принцип мінімальних та максимальних досягнень розвитку; принцип індивідуалізації розвитку; принципи складності, первинної структури дефекту; збереження диференціації за принципом компетенцій; принципи доступності та достатності.

Особливого значення має врахування при розробленні змісту програм його диференціація за нозологічним принципом:

- зосередженість змісту програм для дітей з легкою розумовою відсталістю на розвиток та корекцію його порушень;
- для дітей з помірною розумовою відсталістю – на реабілітацію, корекцію та компенсацію розвитку.

Важливим новітнім аспектом комплексу є розроблення програм психосоціального розвитку дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, що відповідає триєдиній меті освіти цих дітей у контексті реалізації її корекційно-розвивальної спрямованості.

Корекційно-розвиткова робота включає в себе такі основні напрями:

- психо-моторний та сенсорний розвиток;
- логопедичні заняття;
- ритміка;
- альтернативна комунікація.

Основним завданням цього комплексу є відображення специфіки корекційно-розвиткових програм та їх кардинальні відмінності від навчальних; максимальна орієнтація змісту програм на соціальну адаптацію для дітей з інтелектуальними порушеннями (беручи до уваги можливості дітей в подальшому отримати профільну та професійно-технічну освіту); уникнення та відсутність дублювання навчального змісту; підсилення ефективності навчання та виховання в освітній зоні розвитку дитини; інтеграція змісту і технологій розвитку, корекції, реабілітації та компенсації.

- I ступінь – початкова загальна освіта 1 - 4 класи, (строк навчання 4 роки) – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій. Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження

навчання в основній школі. Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1- 2 класи і 3 - 4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

У роботі з цією категорією дітей важливо приділяти увагу формуванню у них певного обсягу знань, адекватності поведінки та вміння діяти у конкретних життєвих ситуаціях.

Освітня програма I ступеня для 1 та 3-А класів розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів».

Метою початкової освіти дітей з особливими освітніми потребами є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Мовленнєвий розвиток дітей з порушеннями слуху (обох категорій: глухих дітей та дітей зі зниженим слухом) є одним з найважливіших передумов та показників комунікативної та соціальної компетентності, що значною мірою визначають можливість особистісної реалізації та різнобічного розвитку.

Дитина з особливими освітніми потребами (з вадами слуху), незалежно від форми навчання, навчального плану, методичних підходів, повинна отримати певну кількість знань, досягти певного рівня загального та мовленнєвого розвитку на кожному етапі освітньої підготовки. Підготовка, отримана у початковій ланці, має забезпечувати можливість продовжувати навчання в основній. Відповідність програми з української мови ценовому рівню універсальність змісту й гнучкість основних вимог дозволяє використовувати її у закладах різних типів та за умов застосування різних методичних підходів.

Особливе значення належить мовній підготовці. Мовні та мовленнєві знання, уміння й навички відіграють роль підґрунтя, на якому відбувається засвоєння всього шкільного матеріалу.

Освітня програма I ступеня розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607

«Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів».

1 та 3-А клас

– Постанови Кабінету Міністрів України №87 від 21.02.2018 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» для 1-4 класів

– Наказ МОН України №917 від 16.08.2018 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-4 класів початкової освіти спеціальних закладів середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (для дітей з інтелектуальними порушеннями).

3-Б -4 клас

– Постанови Кабінету Міністрів України №87 від 21.02.2018 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» для 1-4 класів;

– Наказ МОН України №917 від 16.08.2018 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-4 класів початкової освіти спеціальних закладів середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (для дітей з порушеннями слуху);

– Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко, 1-4 клас;

Підходи щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями слуху (глухі, зі зниженим слухом), тяжкими порушеннями розвитку в умовах особистісно орієнтованого і компетентнісного навчання визначені у Методичних рекомендаціях щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813.

Освітній процес у 2022-2023 навчальному році у закладах освіти має розпочатися з визначення кожним педагогічним працівником прогалин у знаннях учнів з урахуванням вивченого навчального матеріалу. З огляду на виявлені труднощі, вчитель обирає доцільні форми і методи роботи з метою активізації, коригування та закріплення набутих знань, умінь і навичок. Відповідно скоригована корекційно-розвиткова робота забезпечить підвищення корекційної спрямованості освітнього процесу.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку у спеціальних закладах загальної середньої освіти та спеціальних класах

шкіл здійснюється за Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку /навчально-методичний посібник/ (далі - Критерії) авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І. В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко та ін. - К., ІСП НАПН України, 2020, та Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів 5-10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку /навчально-методичний посібник/ авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко, Н.А. Ярмола та ін.: за ред.: О.В. Чеботарьової. - К., ІСП НАПН України, схваленими до використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами науково-методичною комісією з спеціальної педагогіки Науково-методичної ради МОН.

Перелік освітніх галузей для 1 - 4 класів для дітей з порушеннями слуху

Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами складається з семи освітніх галузей: «Мовно-літературна», «Математична», «Природнича», «Суспільна і здоров'язбережувальна», «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька», «Фізкультурна». Освітня галузь «Мовно-літературна» реалізується через навчальні предмети «Українська мова (мова і літературне читання)», «Українська жестова мова», «Іноземна мова». Освітні галузі «Математична» - «Математика». Освітня галузь «Соціальна і здоров'язбережувальна» реалізується навчальним предметом «Я досліджую світ». «Технологічна» - «Предметно-практичне навчання», «Мистецька» - «Мистецтво», «Фізкультурна» - «Фізична культура», «Корекційної-розвиткова робота» - «Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови», «Лікувальна фізкультура (Ритміка)

Інваріантна складова навчальних планів для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме: - корекційно-розвиткові заняття для дітей з порушеннями слуху (глухих дітей та дітей зі зниженим слухом)

Мета цих занять – формування у здобувачів освіти способів комунікативної діяльності, всебічний розвиток особистості, створення передумов для соціальної адаптації та інтеграції дітей.

Основними завданнями корекційно-розвиткової роботи є:

1. Розвиток особистості (когнітивної, емоційно-вольової, ціннісно-мотиваційної і поведінкової сфер) та формування комунікативних навичок за допомогою словесної та жестової мов.
2. Подолання вторинних порушень пізнавальної діяльності.
3. Удосконалення навичок спілкування на слухозоровій основі (використання збережених аналізаторів та розвиток слухового сприймання), сприймання та продукування мовлення.

4. Розширення поняття про оточуюче середовище, поповнення запасу словесних та жестових одиниць.

5. Посилення слухового компоненту в умовах слухозорового та вібраційного сприймання мовлення.

6. Індивідуальна корекція порушень розвитку засобами лікувальних методик (медикаментозної, масажу, лікувальної фізкультури, фізіотерапії, психотерапії та ін.).

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови, ритміка; лікувальна фізкультура.

Індивідуальна робота з розвитку слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови проводиться щоденно на індивідуальних заняттях. Кожен учень відвідує індивідуальні заняття не менше 3-х разів на тиждень. Індивідуальне заняття з кожним учнем повинно тривати не менше 20 хвилин.

Володимир-Волинська спеціальна школа Волинської обласної ради є закладом спеціальної освіти, який організовує свою освітню, виховну та корекційну роботу, виходячи із загальних концепцій розвитку суспільства і загальноосвітньої системи.

У школі весь освітній та виховний процес має корекційну спрямованість, що передбачає загальний, всебічний розвиток глухої дитини, досягнення її рівня розвитку, необхідного для інтеграції в суспільстві. Досягнення мети корекційного впливу забезпечують усі складові педагогічного процесу – організація, зміст, методика.

На всіх освітніх та виховних заходах реалізуються принципи корекційної спрямованості: корекційного виховання, корекційного навчання та корекційного розвитку.

Корекційна спрямованість здійснюється на загальноосвітніх уроках, спеціальних уроках та в позаурочний час.

На загальноосвітніх предметах учні з порушеннями слуху мають можливість засвоїти навчальний матеріал в обсязі загальноосвітнього навчального закладу.

Також корекція розвитку і навчання здійснюється через спеціальні корекційні предмети: предметно-практичне навчання, індивідуальні заняття з розвитку слухового сприймання та формування вимови, музично-ритмічні заняття.

Всі загальноосвітні та корекційні уроки спрямовані на комплексне корекційне навчання і виховання, що забезпечує:

- розвиток усіх форм сприйняття;
- створення умов для широкої комунікативної практики при постійному користуванні слуховою апаратурою;
- використання різних видів мовленнєвої діяльності (слухозорового, слухового сприйняття мови, усного, письмового, жестового усно-дактильного відтворення мови);
- розвиток навичок планування та прогнозування діяльності (практичної і мовної).

Кожна дитина з порушеннями слуху має свої особливості. Діти з порушеннями слуху відрізняються за

- станом слуху дітей,
- попередньою підготовкою,
- мовними традиціями родин,
- запитами батьків
- мовленнєвими здібностями дитини та іншими ознаками.

Така неоднорідність учнівських можливостей вимагає від сурдопедагогів особливого підходу до кожної дитини. Педагог має добирати, варіювати, адаптувати навчальні технології у відповідності до конкретних завдань. Бо навіть найкращі слухові апарати, кохлеарні імпланти без правильно здійсненого реабілітаційного навчання не дадуть ніякого результату.

Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти закладу освіти: вчитель-дефектолог, вчитель розвитку слухового сприймання та формування вимови, вчитель фізичної культури, вчитель музичної ритміки та лікувальної фізкультури.

При визначенні гранично допустимого навантаження здобувачів освіти враховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 2-4 класах - 40 хвилин, визначених Державними санітарними нормами та правилами, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за №410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (з пансіонами) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів»).

Навчальні плани зорієнтовані на роботу початкової школи за 5-денним навчальними тижнем.

Повноцінність початкової освіти здобувачів освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та корекційно-розвиткових занять, які обов'язково фінансуються з відповідного бюджету.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Виконання єдиного комплексу спланованих освітніх компонентів передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом, вимогами освітніх галузей і навчальних предметів (додаток 2).

Очікувані результати навчання учнів 1-4 класу за змістовими лініями визначено

Державним стандартом початкової освіти за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Савченко О. Я. 1-4 клас (НУШ)

Затверджено Міністерством освіти і науки України. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-4. -К.; ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+»).

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних, їх використання посилює пізнавальний інтерес здобувачів освіти до навчання, діти набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, сюжетно-рольові ігри, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;

- моніторинг досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Варіативна складова навчальних планів використовується на підсилення предметів інваріантної складової.

Предмети та курси за вибором вводяться з урахуванням інтересів та потреб учнів, у межах гранично допустимого навантаження за рішенням педагогічної ради та враховуючи заяви учнів та батьків.

У 1 - 4 класах 1 годину додаткового часу використано на вивчення предметно-практичного навчання. Вивчення цього предмету важливе для дитини з порушеннями слуху тому, що мета цих уроків – розвиток мовлення під час усіх видів предметно-практичної діяльності, формування і розвиток у межах вікових можливостей предметно-перетворювальної компетентності учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові завдання та підготовка учнів початкових класів до вивчення основ наук у середній та старшій школі.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту» та положення «Про зарахування учнів до спеціальних закладів загальної середньої освіти»).

Діти до закладу зараховуються за медичними показниками, відповідно до рекомендацій МОН України.

Для зарахування дитини до закладу батьками, або особами, які їх замінюють, подається заява, копія свідоцтва про народження дитини, медична довідка встановленого зразка, карта щеплень, відповідний документ про освіту (крім учнів 1 класу), карта реабілітації.

Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, сюжетно-рольові ігри, подорожі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Перелік навчальних програм для учнів початкової школи

№ з/п	Назва навчальної програми
1	Типова освітня програма для 1-2, 3-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку (розроблена під керівництвом Чеботарьової О.В.) Наказ МОНУ №836 від 19.09.2022.
2	Типова освітня програма розроблена під керівництвом Савченко О.Я. (1-4 клас). Наказ МОН України № 268, 21.03.2018.
3	Курс «Я досліджую світ» для учнів 1-4 класу за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О.Я.Савченко
4	Корекційно-розвивальні програми для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Хайдарова О.С. Бобренко І.В. Корекційно-розвивальна програма: Лікувальна фізкультура
5	Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти І ступеня» (для учнів 2-4 класів). Наказ МОН України № 693, 25.06.2018.

6	Українська мова. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ-2014. Навчальні програми для 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Київ - 2014.
7	Українська жестова мова. Програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів (далі - спеціальних ЗНЗ) для дітей глухих та зі зниженим слухом. Київ - 2014.
8	Математика. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ - 2014.
9	Інформатика. Навчальні програми для підготовчого, 2-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ -2014.
10	Літературне читання. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ - 2014.
11	Математика. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ - 2014.
12	Мистецтво. Типова освітня програма розроблена під керівництвом Савченко О.Я.
13	Образотворче мистецтво. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ - 2014.
14	Основи здоров'я. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ - 2014.
15	Природознавство. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ - 2014.
16	Предметно-практичне навчання. Навчальні програми для підготовчого, 1 -4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ - 2014.
17	Фізична культура. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ - 2014.
18	Я у світі. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ - 2014.
19	Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання та формування вимови. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей» для підготовчих, 1-5 класів спеціальних ЗНЗ.

20	Ритміка. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей. Київ - 2016.
21	Лікувальна фізкультура. Програма для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями слуху (для глухих дітей).
22	Програми з корекційно-розвиткової роботи «Острівець здоров'я» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Ковтун А.В., Кунникова О.О., Стригунова О.М., Бобренко І.В.).
23	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізкультура» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (Бобренко І.В.).
24	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Цікавий світ Монтессорі» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Дишлюк Т.Б. Чеботарьова О.В.).
25	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лего-конструювання» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Лапін А.В.).
26	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автор: Ярмола Н.А.).
27	Програма з корекційно-розвиткової роботи «У світі ритмів» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Левченко Л.Й., Гладченко І.В.).
28	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Музичні краплинки» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Шеклунова Н.О., Міненко А.В.).
29	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Азбука творчості» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Чеботарьова О.В., Брусенська І.М.).
30	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток психомоторики та сенсорних процесів» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Жук Т.Я., Трикоз С.В.).
31	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Барабанотерапія» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Василевська Л.Є., Гладченко І.В.).
32	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Театральна логоритміка» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Папета О.В., Демянович М.З., Компанієнко О.М., Гладченко І.В.).

33	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення з використанням методики ТАН-Содерберг» для 2-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Заремба В.В., Ліщук Н.І., Морозова Н.В., Блеч Г.О.).
34	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти дітей з інтелектуальними порушеннями (автори: Хайдарова О.С., Блеч Г.О.).

Додаток 1

Складений відповідно до Додатку 16
до Типової освітньої програми
спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для
дітей с особливими освітніми потребами
(наказ МОНУ від 16.08.2018 р. № 917)

**Робочий навчальний план
Володимир-Волинської спеціальної школи
Волинської обласної ради
для 1 та 3-А класу
на 2022-2023 навчальний рік (I ступінь)**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		1	3-А	Разом
Мовно-літературна	Формування навичок читання та письма	4	4	8
Математична	Формування елементарних математичних уявлень	2	2	4
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	3	6
	Соціально-побутове орієнтування	2	2	4
Технологічна	Предметно-практичне навчання	2	2	4
Інформатична				
Мистецька	Розвиток художньо-естетичних навичок	2	2	4
Фізкультурна	Адаптивна фізична культура	3	3	6
Усього:		18	18	36
Корекційно-розвиткова робота	Психомоторний та сенсорний розвиток	3	3	6
	Логопедичні заняття	2	2	4
	Ритміка	1	1	2
	Альтернативна комунікація	2	2	4
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		5*	7**	12
Гранично допустиме навчальне навантаження		20	20	40
Сумарна кількість годин інваріантної і варіативної складових		31	33	64

* 4 години з додаткового часу використано на логопедичні заняття, 1 година на ритміку.

** 4 години з додаткового часу використано на логопедичні заняття, 1 година на ППН,
1 година на ритміку, 1 година на формування елементарних математичних уявлень.

Т.в.о. директора школи

Гудим Б.Я.

Складений відповідно до Додатку 1 до Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами (наказ МОНУ від 16.08.2018 р. № 917)

**Робочий навчальний план
Володимир-Волинської спеціальної школи
Волинської обласної ради
для 3-Б - 4 класів
на 2022-2023 навчальний рік (I ступінь)**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		3-Б	4	Разом
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	6	6	12
	Українська жестова мова	2	2	4
	Іноземна мова	2	2	4
Математична	Математика	4	4	8
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	3	6
Технологічна	Предметно-практичне навчання	1	1	2
Інформатична	Інформатика	1	1	2
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1	2
	Музичне мистецтво	1	1	2
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	6
Усього:		24	24	48
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток слухового сприймання та формування вимови	14	14	28
	Лікувальна фізкультура (Ритміка)	2	2	4
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації – ППН		1*	1*	2
Гранично допустиме навчальне навантаження		22	22	
Сумарна кількість годин інваріантної і варіативної складових		41	41	82

* по 1 годині з додаткового часу використано на вивчення предметно-практичного навчання у 3-Б та 4 класах

Т.в.о. директора школи

Гудим Б.Я.

II та III ступінь Базова та повна загальна середня освіта

Перелік освітніх галузей

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Мистецтво
- Здоров'я і фізична культура
- Корекційно-розвиткові заняття

Навчальні плани II та III ступенів передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх спеціальних закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову, що є шкільним компонентом і задовольняє освітні потреби учнів та їх батьків.

Повноцінність базової та повної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

З метою виконання вимог Державного стандарту навчальні плани містять усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчальних планів та варіативної складової, яка відповідає переліку, затвердженому наказом директора школи.

Навчальними планами старшої школи реалізуються через освітні галузі Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети і курси за вибором. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Години варіативної складової розподіляються на:

- упровадження курсів за вибором;
- факультативи, індивідуальні та групові заняття.

У 5-12 класах за рахунок додаткових годин вводяться предмети профільного спецкурсу (моделювання та конструювання одягу, українська вишивка, декоративно-прикладне мистецтво). Ці предмети дуже важливі для школярів з вадами слуху, оскільки вони розвивають творчі можливості нечуючої дитини, вивчаються в школі протягом багатьох років, навчають учнів практичним вмінням і навикам роботи з тканиною та деревиною, розвивають естетичні смаки, готують дитину з вадами слуху до самостійного життя, допомагають визначитись у виборі

професії. Більшість учнів після закінчення школи продовжують навчання за здобутими вміннями і навиками з даного профілю.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності відповідає профілю, у закладі працює 31 педагог з вищою кваліфікаційною категорією, з них 14 з сурдопедагогічною освітою;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності відповідає державним програмам, затвердженим МОН України;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності згідно Положення про кабінети;

Новий Стандарт початкової освіти передбачає, що вчителі працюватимуть за іншими підходами, тому МОНУ та студія онлайн-освіти EdEra вже завершили навчання вчителів, які вчитимуть початкові класи. Учителі нашої школи, які працюють у 1-4 класах, також пройшли онлайн та очні курси НУШ, отримали сертифікати.

Протягом останніх років спостерігається стабільність кадрового складу. Школа укомплектована педагогічними кадрами, усі предмети викладаються фахівцями. Розстановка кадрів умотивована і раціональна, здійснюється з урахуванням професійних здібностей та побажань учителів.

Віковий склад і практичний досвід педагогічної роботи колективу обумовлюють високий рівень працездатності, що є головною умовою реалізації державної політики в галузі освіти й упровадження інноваційних ідей розвитку закладу освіти.

Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) плануємо відповідно графіка внутрішкільного контролю та моніторинг посеместрового бала.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності планується через систему роботи методичних об'єднань, педагогічні ради та психолого-педагогічні консиліуми;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення через накази по школі, в яких визначаємо як позитивні, так і негативні сторони і плануємо заходи корекції;

- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти запланований у планах роботи психолога та соціального педагога;
  - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників через систему післядипломної освіти педагогів, онлайн курси та форми методичної роботи(кожен учитель створює власне портфоліо, відстежуємо просування та успіхи).
- Вся освітня та виховна робота закладу має корекційне спрямування.

Загальні очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей здобувачів освіти

Навчальні плани зорієнтовані на роботу школи за 5-ти денним навчальним тижнем.

Компетентний випускник – це життєво компетентна молода людина, яка володіє життєвими навичками та компетенціями, необхідними для успішного самостійного вирішення життєвих завдань, з якими вона зустрічатиметься (або вже зустрічається) в різних сферах власної життєдіяльності (виробництво, політика, життя громади, освіта, сімейне життя, мистецтво та дозвілля, релігія тощо).

Компетентний випускник спроможний зберегти, розкрити, розвинути та конструктивно реалізувати свій життєвий та життєтворчий потенціал в умовах складних вимог та ризиків, які висуває до нього сьогодення.

Підготовка компетентного випускника – це реалізація високої гуманістичної місії середньої освіти. Адже школа – це не лише місце де здобувають знання, вміння та навички, тобто освіти. У школі розвивається та примножується життєвий потенціал особистості, його життєва компетентність. У школі може і має відбуватися становлення індивідуально-особистісної життєтворчості учня.

Перелік ключових компетентностей здобувачів освіти з особливими освітніми потребами

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою (і рідною – у разі відмінності, українською жестовою)	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) ставити запитання та розпізнавати проблему; робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати та перетворювати тексти задач письмово, грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень, поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння чітких та лаконічних формулювань</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух (за допомогою американської дактильної абетки), зміст автентичних текстів; читати та розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно (за допомогою дактильної абетки), письмово, за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови (української жестової мови) та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії (у тому числі альтернативні засоби спілкування) відповідно до різних потреб.</p>

		Навчальні ресурси: підручники, словники, жестівники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати та досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язання математичних задач, зокрема таких, що моделюють реальні життєві ситуації.</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища та процеси; користуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови наук, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях.</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язання математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.</p>

6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії.</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії практичності, ефективності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди - це особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі).</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; повага до прав людини.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту.</p>

9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, (в тому числі за допомогою української жестової мови) національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування та взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва.</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) аналізувати та оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні та соціальні наслідки рішень.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне, бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню у здобувачів освіти уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних життєвих ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища – зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети – виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізнi лiнii (II-III ступенiв)

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в здобувачів освіти соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формування критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального громадянина, що розуміє принципи та механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія засвоюється переважно через колективну діяльність, яка поєднує окремі предмети між собою та розвиває у здобувачів освіти готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати у здобувачів освіти якомога більше позитивних емоцій, а її зміст - бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, наполегливості та чесності. Приклад вчителя є важливим у формуванні толерантного ставлення один до одного, незалежного від рівня навчальних досягнень та особливостей психофізичного розвитку.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення здобувача освіти як свідомого громадянина, здатного вести здоровий спосіб життя та формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку та охорону здоров'я (текстові завдання пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів транспортних засобів).</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння здобувачами освіти практичних аспектів фінансових питань, (здійснення заощаджень, інвестування запозичення, страхування кредитування тощо).</p> <p>Реалізується через розв'язування практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення здобувачів освіти до різних видів навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Освітня програма спеціального закладу базової середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти.

Фізичний розвиток учнів забезпечується шляхом проведення уроків фізичної культури, занять з ритміки, лікувальної фізичної культури.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

У 2022-2023 навчальному році поділ класів на групи здійснюється тільки при вивченні трудового навчання.

У навчальні плани включено години корекційно-розвиткових занять: «Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови», «Ритміка», «Лікувальна фізкультура». Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів. А години фізичної культури враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Відповідно до навчальних планів години розвитку слухо-зоро-тактильного сприймання та формування вимови розподілені: 5 клас – 10 годин на тиждень, 6-8 класи – по 5 годин на тиждень, 9 - 10 клас – 3 години, 11-12 класи – по 2 години на тиждень.

Освітня програма III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Естетична культура
- Математика
- Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Корекційно-розвиткові заняття

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок.

У 12 класі курс «Захист України» викладається з метою підготовки молоді до забезпечення власної безпеки у надзвичайних ситуаціях мирного та воєнного часу.

Школа працює за п'ятиденним навчальним тижнем. Мова навчання – українська.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- урок формування компетентностей;
- урок розвитку компетентностей;
- урок перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- урок корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-екскурсії, урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Навчальний план та його обґрунтування

Робочі навчальні плани Володимир-Волинської спеціальної школи Волинської обласної ради на 2022-2023 навчальний рік розроблені на виконання Закону України «Про освіту», низки наказів і листів МОН України, постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів».

Освітня програма базової середньої освіти (далі - Освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти.

У 2022-2023 навчальному році згідно Положення про спеціальну школу та Нового Статуту за заявами батьків здійснено набір дітей з тяжкими порушеннями розвитку до 1 класу.

Відповідно до особливостей психофізичного розвитку дітей робочі навчальні плани для дітей з порушеннями слуху на 2022-2023 навчальний рік складаються:

- **I ступінь** (1, 3-А клас) – за Типовим навчальним планом спеціальних закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою для дітей з інтелектуальними порушеннями (Додаток 16 до Типової освітньої програми), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08.2018 року № 917 (додаток 1);

- **I ступінь** (3-Б, 4 класи) – за Типовим навчальним планом спеціальних закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою для дітей з порушеннями слуху (глухих дітей) (Додаток 1 до Типової освітньої програми), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08.2018 року № 917 (додаток 2),

- **II ступінь** (5 клас) – за Типовим навчальним планом спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями слуху (зі зниженим слухом) з українською мовою навчання (Додаток 3 до Типової освітньої програми), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 07.12.2021 року № 1317 (додаток 3),

- **II ступінь** (6, 7, 8, 9, 10 класи) – за Типовим навчальним планом спеціальних закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою для дітей з порушеннями слуху (глухих дітей) (Таблиця 6 до Типової освітньої програми),

затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.06.2018 року № 627 (додаток 4);

- **III ступінь** (11, 12 клас) – за Типовим навчальним планом спеціальних закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою для дітей з порушеннями слуху (Таблиця 1 до Типової освітньої програми), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.2020 року № 944 (додаток 5).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру всіх рівнів освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти. Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через навчальні предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх спеціальних закладів загальної середньої освіти, у яких навчаються діти з особливими освітніми потребами незалежно від їх підпорядкування, видів і форм власності, та варіативну складову, якою передбачені додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, факультативні, індивідуальні та групові заняття.

Предмети та курси за вибором визначаються спеціальним закладом загальної середньої освіти у межах гранично допустимого навчального навантаження з урахуванням інтересів та потреб здобувачів освіти, а також рівня навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу освіти.

Варіативна складова навчальних планів використовується на підсилення предметів інваріантної складової.

Предмети та курси за вибором вводяться з урахуванням інтересів та потреб учнів, у межах гранично допустимого навантаження за рішенням педагогічної ради та враховуючи заяви учнів та батьків

У 1-4 класах по 1 годині додаткового часу використано на вивчення предметно-практичного навчання. Вивчення цього предмету важливе для дитини з порушеннями слуху тому, що мета цих уроків – розвиток мовлення під час усіх видів предметно-практичної діяльності, формування і розвиток у межах вікових можливостей предметно-перетворювальної компетентності учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові завдання та підготовка учнів початкових класів до вивчення основ наук у середній та старшій школі.

У 5-12 класах за рахунок додаткових годин вводяться предмети профільного спецкурсу (моделювання та конструювання одягу, українська вишивка, декоративно-прикладне мистецтво). Ці предмети дуже важливі для школярів з вадами слуху, оскільки вони розвивають творчі можливості нечуючої дитини, вивчаються в школі протягом багатьох років, навчають учнів практичним вмінням і навикам роботи з тканиною та деревиною, розвивають естетичні смаки, готують дитину з вадами слуху до самостійного життя, допомагають визначитись у виборі

професії. Більшість учнів після закінчення школи продовжують навчання за здобутими вміннями і навиками з даного профілю.

З метою забезпечення впровадження Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, у спеціальних закладах загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами затверджено Типову освітню програму для 5-10(11) класів. Ця Типова освітня програма вводиться в дію поетапно – з 2022-2023 навчального року для 5 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти.

Кількість навчальних годин на вивчення інтегрованих курсів заклад освіти визначає самостійно з урахуванням навчального навантаження на відповідні навчальні предмети у типовому навчальному плані.

Додаткові години для вивчення навчальних предметів, інтегрованих курсів, курсів за вибором, через які реалізуються освітні галузі, проведення індивідуальних консультацій та групових занять заклад загальної середньої освіти розподіляє самостійно. Враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, освітнім закладом вибрано інтегрований курс «Пізнаємо природу», «Здоров'я, безпека та добробут», що відображається в освітній програмі закладу.

Заклад освіти може планувати вивчення певного предмета або курсу концентровано. Предмети та курси з навчальним навантаженням 0,5 години на тиждень вивчаються протягом одного семестру.

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані закладу загальної середньої освіти не повинна перевищувати загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. Педагогічна рада закладу загальної середньої освіти може прийняти рішення про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента.

Оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття базової середньої освіти, вимогам Державного стандарту здійснюється шляхом державної підсумкової атестації.

Оцінювання результатів навчання учнів має бути зорієнтованим на ключові компетентності і наскрізні вміння та вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі, визначені Державним стандартом.

Встановлення відповідності між вимогами до результатів навчання учнів, визначеними Державним стандартом, та показниками їх вимірювання здійснюється відповідно до системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, визначених Міністерством освіти і науки України.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є: поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання та державна підсумкова атестація.

Особливості організації освітнього процесу

Великого значення на сьогоднішній день набуває аспект педагогіки партнерства між всіма учасниками освітнього процесу.

Педагогіка партнерства (співробітництва) ґрунтується на принципах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості. Її метою бачимо створення нового гуманного співтовариства. Головним завданням педагогіки партнерства вбачаємо:

- подолання інертності мислення,
- перехід на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу.

Це завдання реалізовується у спільній діяльності учителя й учнів, учителя й батьків, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень з метою особистісного розвитку школярів.

Принципи партнерства застосовуємо:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Утілюючи ідеї педагогіки партнерства, вчителю необхідно використовувати в своїй роботі не тільки стандартні методи організації навчально-виховного процесу,

але в більшій мірі виявляти ініціативу і будувати навчання і виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності. Як інструменти педагогіки партнерства можна використовувати цікаві й захоплюючі розповіді, відверту бесіду, справедливу і незалежну оцінку, заохочення творчих успіхів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільний пошук рішень, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо.

Упродовж останніх років наполегливо працюємо на упровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму.

Дитиноцентризм розуміється як максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів.

Актуальними для нової української школи є такі ідеї дитиноцентризму:

- відсутність адміністративного контролю, який обмежує свободу педагогічної творчості;
- активність учнів у навчальному процесі, орієнтація на інтереси та досвід учнів, створення навчального середовища, яке б перетворило навчання на яскравий елемент життя дитини;
- практична спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;
- відмова від орієнтації навчально-виховного процесу на середнього школяра і обов'язкове врахування інтересів кожної дитини;
- виховання вільної незалежної особистості;
- забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, урахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини;
- впровадження шкільного самоврядування, яке під свободою і самостійністю дитини передбачає виховання гуманістичних та демократичних ідей і світогляду, необхідних сучасному суспільству.

Показники реалізації освітньої програми

Одним з сучасних викликів цієї Освітньої програми є впровадження Державного стандарту початкової освіти, нових навчальних програм, які почнуть діяти у 2022-2023 навчальному році. Адже ці документи мають новий зміст, спрямований на формування компетентностей в учнів, дотриманням діяльнісного та компетентнісного підходів, реалізацією інтегрованого навчання та вперше формувального оцінювання в 1-2 -х класах.

Всі ці параметри потребують особливої уваги як з боку адміністрації школи, так і з боку батьків, які перебувають з нами в партнерських відносинах.

До вимірювання також належать рівень виконання планів та програм, календарно-тематичне планування вчителя, а також професійно-діяльнісні якості педагогічних працівників. Особлива увага приділяється вчителям початкових класів.

Визначаємо критерії, що містять основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості, необхідні для успішного виконання стратегічної мети та завдань реформування освіти:

- професійно-педагогічна компетентність – обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з сурдопедагогіки, психології, спеціальних методик, інноватики для створення освітньо-розвивального середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню дітей шкільного віку, здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів початкової школи;

- соціально-громадянська компетентність – розуміння сутності громадянського суспільства, володіння знаннями про права і свободи людини, усвідомлення глобальних (у тому числі екологічних) проблем людства і можливостей власної участі у їх розв’язанні, усвідомлення громадянського обов’язку та почуття власної гідності, вміння визначати проблемні питання у соціокультурній, професійній сферах життєдіяльності людини та віднаходити шляхи їх розв’язання, навички ефективної та конструктивної участі в цивілізаційному суспільному розвитку, здатність до ефективної командної роботи, вміння попереджувати та розв’язувати конфлікти, досягаючи компромісів;

- загальнокультурна компетентність – здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, усвідомлення власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших;

- мовно-комунікативна компетентність – володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності, вміння вислуховувати, відстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розміркування та аргументації, розвиненість культури професійного спілкування, здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій);

- психологічно-фасилітативна компетентність – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров’я дитини, здатність сприяти творчому становленню молодших школярів та їхній індивідуалізації;

- підприємницька компетентність – вміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави;

- інформаційно-цифрова компетентність – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Перелік навчальних програм для учнів середньої та старшої школи

№ з/п	Класи	Назва програми
1	5, 6, 7, 8, 9	Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з

		особливими освітніми потребами. Наказ МОН України від 12.06.2018 № 627
2	10	Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами. Наказ МОН України від 26.07.2018 № 813
3	5, 6, 7, 8, 9, 10	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей (Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Київ, 2015 р.)
4	5	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей» для 1-5 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (Федоренко О. Ф., Васильєва В. В., Юхимович Л. Ф., Аркуша Ю.М.). (Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Київ, 2016 р.)
5	5, 6, 7, 8, 9, 10	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей» для 6-10 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (Федоренко О. Ф., Васильєва В. В., Юхимович Л. Ф., Ільченко Е. С.). (Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Київ, 2016 р.)
6	11-12	Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами. Наказ МОН України від 21.06.2018 № 668
7	11, 12	Навчальні програми для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів.
8	11, 12	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови для глухих дітей» для 11-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів (спеціальних та з інклюзивним навчанням), навчально-реабілітаційних центрів (Федоренко О. Ф., Васильєва В. В., Юхимович Л.Ф., Ільченко Е. С.)
9	5-10	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для глухих дітей (Форостян О. І., Шеремет Б. Г., Лещій Н. П., Малій В. М.).

10	5-10	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом (Вовченко О. А.).
----	------	--

Додаток 3
Складений відповідно до
додатка 3 Типової освітньої
програми для 5-10(11) класів
спеціальних закладів загальної
середньої освіти для осіб з
особливими освітніми
потребами
(наказ МОНУ № 1317 від
07.12.2021)

Робочий навчальний план
Володимир-Волинської спеціальної школи Волинської обласної ради
для 5 класу для осіб із порушеннями слуху (зі зниженим слухом)
з українською мовою навчання на 2022-2023 навчальний рік

Освітні галузі	Перелік предметів та галузевих інтегрованих курс	Кількість годин на тиждень	Разом
		5кл	
Мовно-літературна	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1.5	1.5
	Іноземна мова	3	3
	Українська жестова мова	1	1
Математична	Математика	5	5
	Алгебра	-	-
	Геометрія	-	-
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2
	Біологія	-	-
	Географія	-	-
	Фізика	-	-
	Хімія	-	-
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1
	Етика /Культура добросусідства/	-	-
	Підприємництво і фінансова грамотність	-	-
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	1
	Історія України Всесвітня історія	-	-
	Історія України Всесвітня історія	-	-
	Громадянська освіта. Правознавство	-	-
	Правознавство	-	-
	Інформатична	Інформатика	1
Технологічна	Трудове навчання (технічна праця)	1,5	3
	Трудове навчання (обслуговуюча праця)	1,5	
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1,5	1,5

Фізична культура	Фізична культура	3	3
Разом		29	29
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток слухового сприймання та формування вимови	10	10
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2	2
Разом		12	12
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	Технології: Декоративно-прикладне мистецтво	0,5	0,5
Загальна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи та корекційно-розвиткової роботи)		28	
Гранично допустиме навчальне навантаження учнів		25	
Сумарна кількість годин		41,5	41,5

Т.в.о. директора школи

Богдан ГУДИМ

Робочий навчальний план
Володимир-Волинської спеціальної школи Волинської обласної ради
для 6-10 класів на 2022-2023 навчальний рік (II ступінь)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах					
		6	7	8	9	10	Разом
Мови і літератури	Українська мова	3	3	2	2	2	12
	Українська література	2	2	2	2	2	10
	Українська жестова мова	2	2	2	2	2	10
	Іноземна мова	2	2	2	2	2	10
	Іноземна мовна література	1	1	1	1	1	5
Історія і суспільствознавство	Історія України	1	1	1	1	1	5
	Суспільна історія	1	1	1	1	1	5
	Мови правознавства	-	-	-	1	1	2
Математика	Математика	4	-	-	-	-	4
	Алгебра	-	2	2	2	2	8
	Геометрія	-	2	2	2	2	8
Природознавство	Природознавство	-	-	-	-	-	
	Біологія	1	2	2	2	2	9
	Географія	2	1	2	2	1	8
	Фізика	-	2	2	2	2	8
	Хімія	-	1	2	2	2	7
Мистецтво	Творче мистецтво	1	1	-	-	-	2
	Мистецтво	-	-	1	1	1	3
Технології	Навчання (технічна праця)	3	2		2		7
	Навчання (обслуговуюча праця)	3		2		2	7
	Інформатика	1	1	1	1	2	6
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	1	5
	Фізична культура	2	2	2	2	2	10
Разом		30	29	30	31	31	151
Корекційно-розвиткові заняття	Розвиток слуху-зору-такт.сприйм.мовлення	5	5	5	3	3	21
	Фізична культура (ритміка)	2	2	2	2	2	10
Додаткові години на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації:		1	1	2	1	1	6
Моделювання та конструювання одягу Декоративно-прикладне мистецтво		1	1	2	1	1	
Гранично допустиме навантаження		28	30	32	32	32	
Всього на кількість годин інваріантної і варіативної складових		38	37	39	37	37	188

Т.в.о. директора школи

Гудим Б.Я.

Додаток 5

Складений відповідно до Таблиці 1
до Типової освітньої програми
спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з
особливими освітніми потребами
(наказ МОНУ від 22.07.2020 р. №944)

Робочий навчальний план
Володимир-Волинської спеціальної школи Волинської обласної ради
для 11 - 12 класів
на 2022-2023 навчальний рік (III ступінь)

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
	11	12		Разом
Українська мова	2	2		4
Українська література	2	2		4
Зарубіжна література	1	1		2
Іноземна мова	2	2		3
Історія України	1,5	1,5		3
Всесвітня історія	1	1		2
Громадянська освіта	2	0		2
Математика (Алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3		6
Біологія і екологія	2	2		4
Географія	1,5	1		2,5
Фізика і астрономія	3	4		7
Хімія	1,5	2		3,5
Фізична культура	2	2		4
Захист Вітчизни	1	1		2
Вибірково-обов'язкові предмети:	2	3		5
Інформатика	0,5	0,5		1
Технології: трудове навчання (технічна праця)	1	1		2
трудова навчання (обслуговуюча праця)		1		1
Мистецтво	0,5	0,5		1
Разом	27,5	27,5		55
Корекційно-розвиткові заняття	2	2		4
Додатковий час на поглиблене вивчення предметів. введення курсів за вибором, факультативів	4,5	5,5		10
Українська мова		1		1
<i>Моделювання та конструювання одягу</i>	1	1		2
Декоративно-прикладне мистецтво	3	2,5		5,5
Трудова навчання (обслуговуюча праця)	0,5	1		1,5
Гранично допустиме навантаження на учня, без корекційно-розвиткових занять	32	32		-
Сумарна кількість годин інваріантної і варіативної складових	34	35		69
Усього I, II, III ступінь				444,5

Т.в.о. директора школи

Гудим Б.Я.